

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

Kansallinen digitaalinen kirjasto

Luonnontieteelliset museopäivät

24.3.2009

Minna Karvonen & Tapani Sainio

Digitaalisia kirjastoja koskeva Euroopan unionin toiminta - kuinka kulttuuriaineistojen ja tieteellisen tiedon merkitys on kasvanut EU:ssa

Komissio valmistelee ja toimeenpanee

- tietoyhteiskuntapolitiikkaa linjaava i2010-strategia (2005)
- tiedonannot ja suositukset: kulttuuriaineistojen ja tieteellisen tiedon digitointi, sähköinen saatavuus ja pitkäaikaissäilytys (2005, 2006, 2007 ja 2008)
- ehdotukset ohjelmiksi
- kansallisten edustajien asiantuntijaryhmä (pj. komissio), joka
  - seuraa EU:ssa sovittujen toimien toteutumista kansallisesti
  - välittää tietoja hankkeista, toimenpiteistä ja käytänteistä

Jäsenvaltiot linjaavat ja päättävät (yhdessä Euroopan parlamentin kanssa)

- Euroopan unionin neuvoston päätelmät kulttuuriaineistojen (2006) ja tieteellisen tiedon (2007) digitoinnista, sähköisestä saatavuudesta ja pitkäaikaissäilytyksestä
- Euroopan unionin ohjelmat: tutkimuksen 7. puiteohjelma, eContent+

Hankkeet

- toteuttavat komission ja neuvoston linjauksia, jotka heijastuvat rahoitusohjelmien tavoitteissa ja painopisteissä

Muutosuunnat

- jotka koskevat Kansallista digitaalista kirjastoa
- joihin Kansallinen digitaalinen kirjasto vastaa

Globaalit muutokset

- tietotekninen kehitys jatkuvaa ja nopeaa
- tietoverkot valtioiden, organisaatioiden ja kulttuurien rajat ylittäviä
- tiedon tuottamisen ja käyttämisen tavat muuttuvat
- aineettoman talouden merkitys kasvaa

Väestömuutokset ja alueelliset muutokset

- nuoret ikäluokat pieniä
- iäkkäiden osuus väestöstä kasvaa
- maahanmuutto ja liikkuvuus
- erot alueiden sisällä ja välillä

Toimintatavat muuttuvat

- palvelut siirtyvät yhä enemmän verkkoon
- infrastruktuurien tehokas, yhteinen käyttäminen lisääntyy
- eri toimijoiden aineistojen yhteinen haettavuus, käyttö ja keskinäinen rikastuminen helpottuu
- yhteiset palvelut ja infrastruktuurit voimistavat kumppanuuksia ja yhteenliittymiä

Hallinnollis-poliittiset muutokset

- kansallista sekä alue- ja paikallistasoa koskevat yleiset muutokset: palvelurakenteiden muutokset kuntien yhdistyminen, aluehallinnon muutokset,
- kirjasto-, arkisto- ja museoalaa suoraan koskeva kehittäminen (mm. korkeakoulukirjastojen rakenteellinen kehittäminen), lainsäädäntö ja ohjaaminen

3

Kansalliset linjaukset velvoittavat kirjastojen, arkistojen ja museoiden tietovarantojen digitoinnin edistämiseen sekä niiden verkkoosaatavuuden ja pitkäaikaissäilytyksen parantamiseen

Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007-2015

Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisen tietoyhteiskuntapolitiikan tavoitteista 2007-2011

Arjen tietoyhteiskunta –toimintaohjelma 2007-2011

Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanke

Leikkaavat muut kokonaisuudet:

- Tieteen ja tutkimuksen infrastruktuurit (OPM)
- Valtionhallinnon tietotekninen kokonaisarkkitehtuuri
- Avoimet oppimisympäristöt
- Yleisten kirjastojen ja niiden verkkopalveluiden kehittäminen
- Tekijänoikeudet: käytännön ratkaisut
- ja sopimukset, lainsäädäntö

4

Kansallinen digitaalinen kirjasto 2008–2011

- opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston sekä koulutus- ja tiedepolitiikan osaston yhteishanke
- osuutemme Euroopan digitaalisessa kirjastossa EUROPEANA:ssa

Päämäärä: kirjastojen, arkistojen ja museoiden sähköisten tietovarantojen saatavuuden turvaaminen nyt ja tulevaisuudessa

Kansallinen digitaalinen kirjasto tarkoittaa:

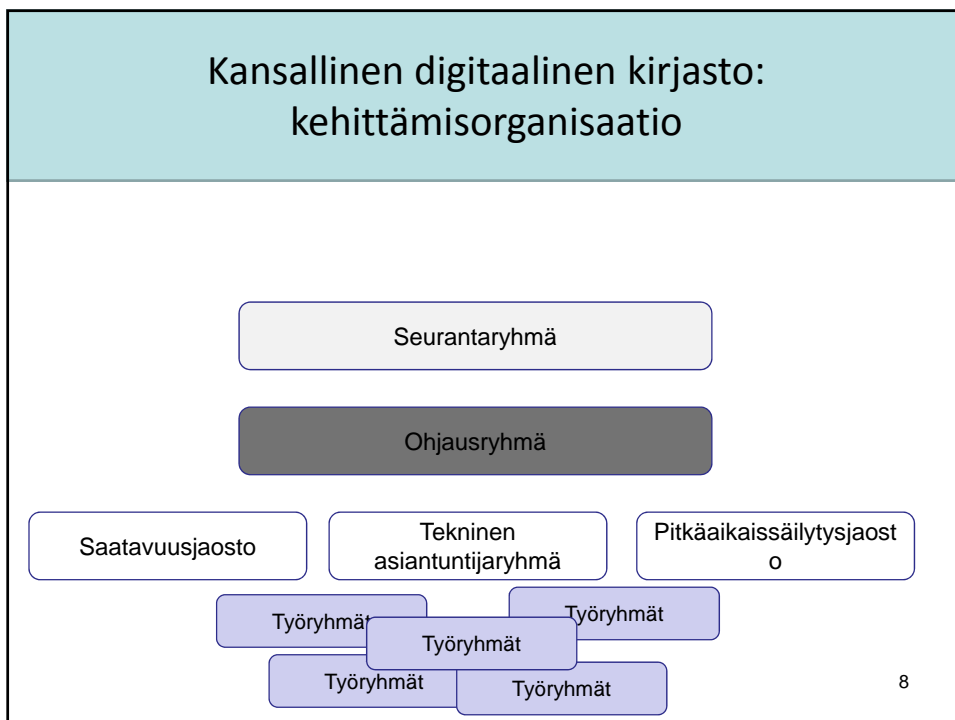
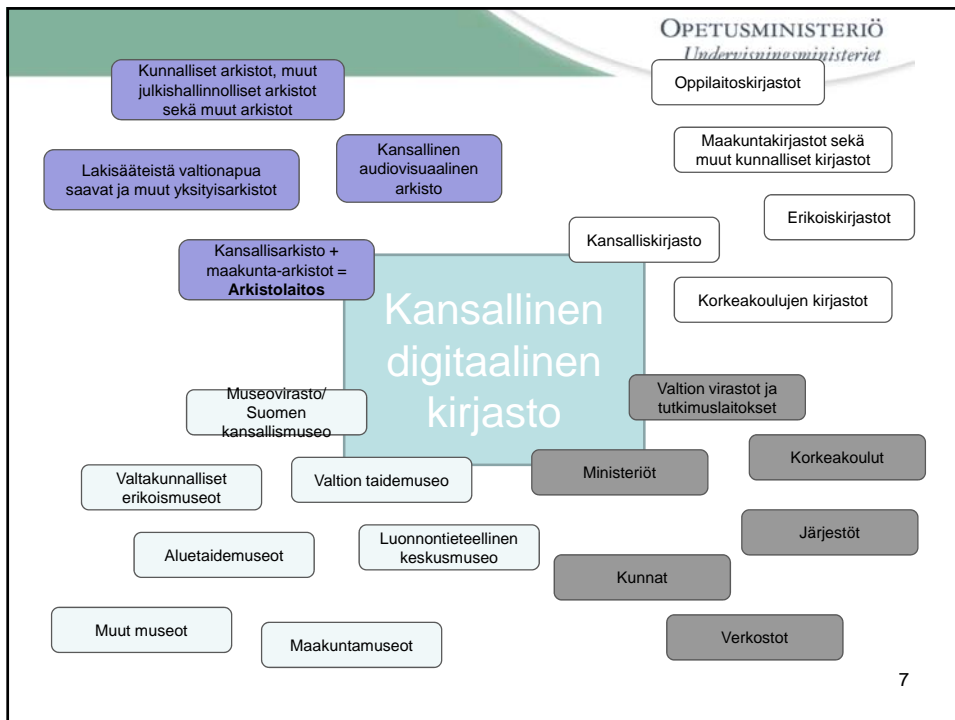
- yhteistä asiakasliittymää kirjastojen, arkistojen ja museoiden tietovarannoille
- kirjastojen, arkistojen ja museoiden keskeisten aineistojen digitointia
- sähköisten kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilytysratkaisun kehittämistä
- osaamisen lisäämistä

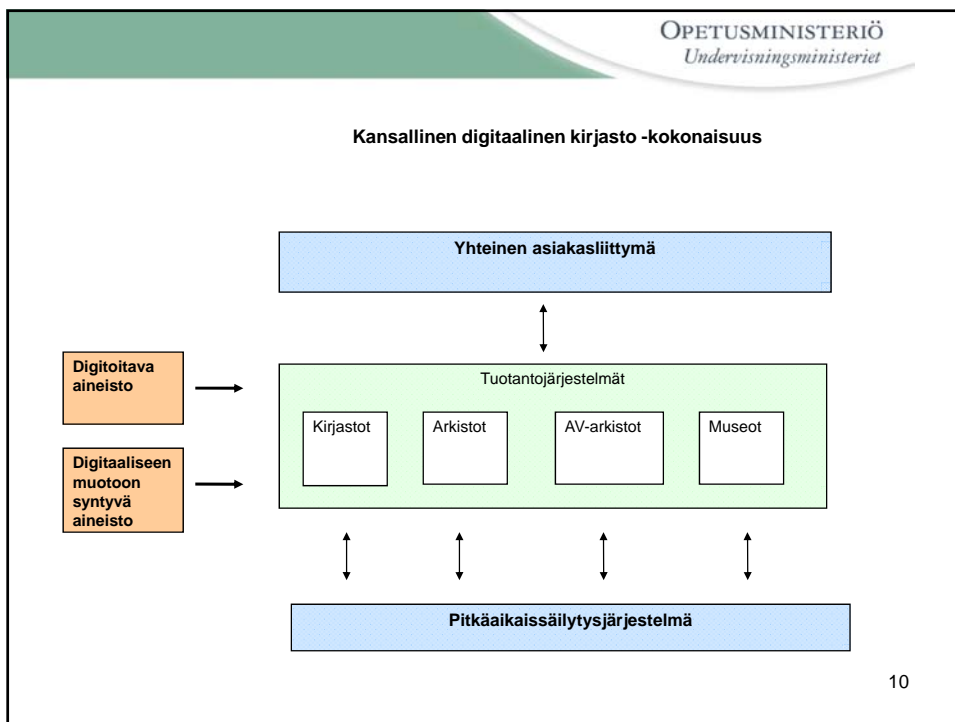
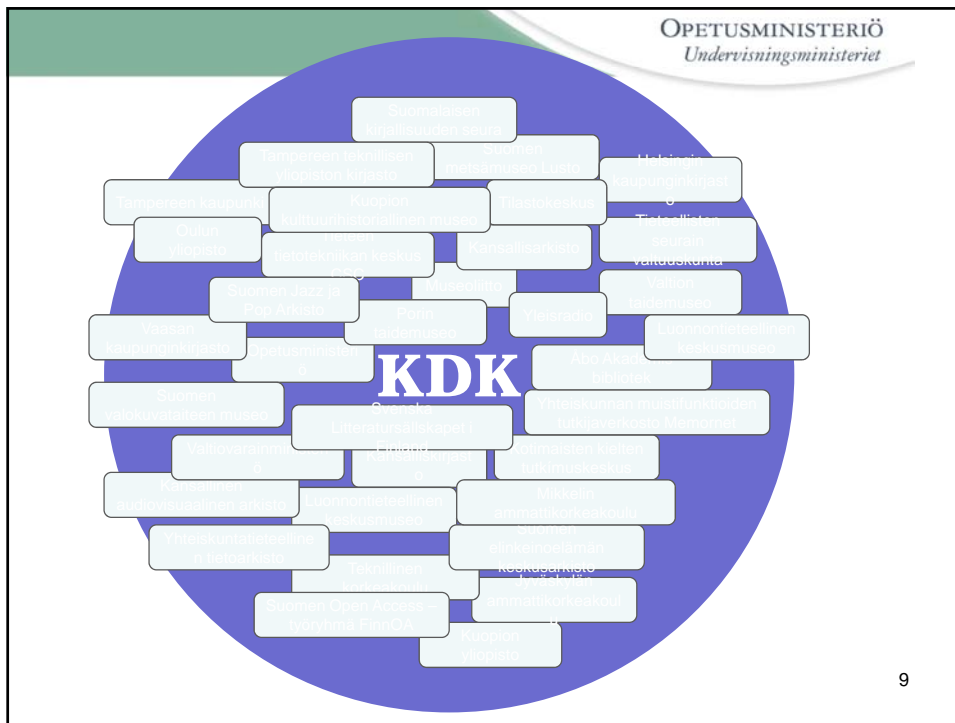
5

Kansallinen digitaalinen kirjasto –hankkeen hyödyt

- lisää sähköisten tietovarantojen saatavuutta ja helpottaa niiden käyttöä
- vähentää digitoinnin sekä sähköisten aineistojen hallinnan, jakelun ja säilyttämisen päällekkäisiä kustannuksia kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa
- parantaa prosessien yhteentoimivuutta, hallittavuutta ja tehokkuutta
- säilyttää sähköisten kulttuuriperintöaineistojen potentiaalin opetuksen, tutkimuksen, luovan toiminnan ja yleisen tiedonsaannin sekä elinkeinotoiminnan lähteenä pitkälle tulevaisuuteen

6

Eurooppalainen yhteys: Europeana

Taustalla mm. Euroopan unionin tietoyhteiskuntapolitiikkaa linjaava i2010-strategia (2005) sekä Euroopan unionin neuvoston päätelmät kulttuuriaineistojen (2006) ja tieteellisen tiedon (2007) digitoinnista, sähköisestä saatavuudesta ja pitkäaikaissäilytyksestä

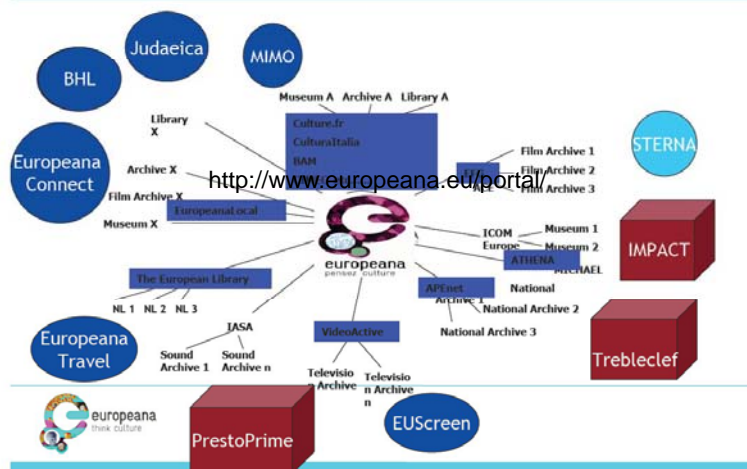
Visio:

- 'A digital library that is a single, direct and multilingual access point to the European cultural heritage.' *European Parliament, 27 September 2007*

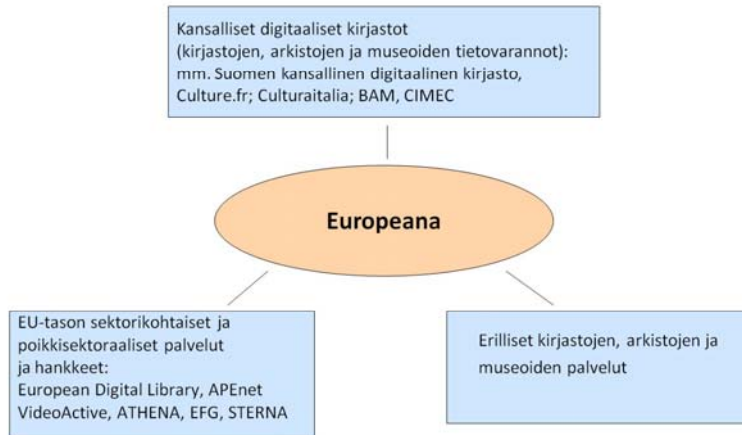
European digital library (EDL) > Europeana v1.

- Prototyypin julkistus loppuvuodesta 2008 osoitteessa: <http://www.europeana.eu/portal/>
- Europeana v1.0: 2010, 10 miljoonaa objektia ja monikielinen haku
- Kansallinen digitaalinen kirjasto tiiviisti mukana

The Europeana universe of projects in 2009

Europeana & kansalliset digitaaliset kirjastot

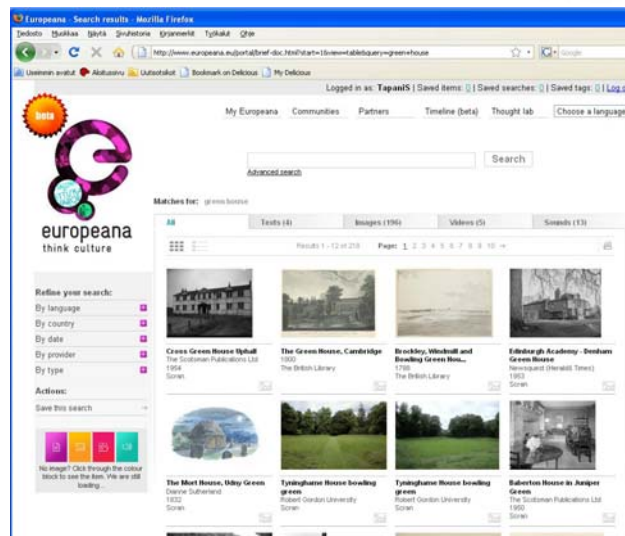
13

Esimerkki tiedonhausta

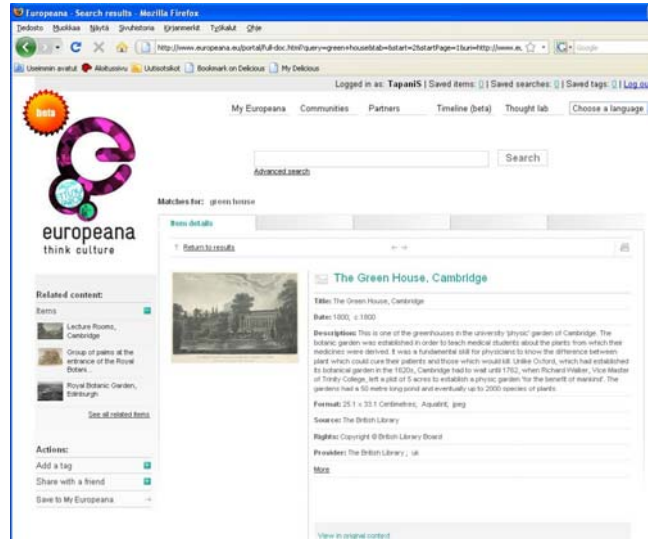
14

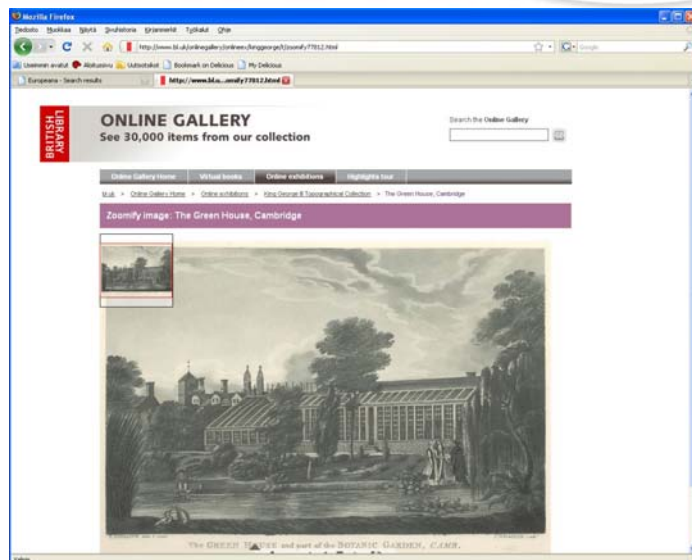
15

16

17

18

Asiakasliittymä: toimintaperiaate

- Avaa pääsyn kirjastojen, arkistojen ja museoiden sähköisiin aineistoihin ja palveluihin.
- Pilotoidaan vuosien 2009 – 2010 aikana, kaikkien käytössä se on vuonna 2011.
- Yhtenäinen näkökulma organisaatioiden taustajärjestelmiin
- Aineistojen metatiedot indeksoidaan asiakasliittymään, dokumentit pysyvät taustajärjestelmissä
- Yhteinen kansallinen näkymä / organisaatioiden omat näkymät
- Palveluiden integroiminen liittymään (varaus, ostaminen)
- Integroitavuus, sosiaalinen web

19

Asiakasliittymä: sisällöt ja käyttäjät

Sisällöt

- Digitaalisia objekteja ja viitetietoja
- Esimerkiksi: kuvat, asiakirjat, sanomalehdet, tutkimukset, tietokannat videot ja äänitallenteet
- Avointa public domain –aineistoa
- Tunnistautumista vaativaa
  - lisensoitua aineistoa (e-lehdet)
  - Näyttö- ja käyttörajoitteista (arkistoaineisto)

20

Asiakasliittymä: sisällöt ja käyttäjät

Käyttäjät

- Hanke parantaa tiedonsaannin, oppimisen ja tutkimuksen edellytyksiä sekä tuo uusia mahdollisuuksia taiteelle ja luovalle toiminnalle.
- Heterogeeninen käyttäjäjoukko
- Käyttäjien moninaiset ja samanaikaiset roolit
- Loppukäyttäjiä esimerkiksi: suuri yleisö/kansalaiset, asiantuntijat, koulutussektori, kulttuurintekijät, viranomaiset, media
- Tarpeita esimerkiksi: elämysten etsiminen, faktojen tarve, laajan kuvan muodostaminen, yhteisöllisyyden hakeminen
- Mukana olevat organisaatiot ja kumppanit myös käyttäjiä

21

Lisätietoja

www.minedu.fi / kulttuuri / kulttuuripolitiikka / linjaukset, ohjelmat ja hankkeet

<http://www.europeana.eu/>

http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/index_en.htm

Minna Karvonen
Pääsihteeri / Kansallinen digitaalinen kirjasto
minna.karvonen@minedu.fi

Tapani Sainio
Suunnittelija
tapani.sainio@fmp.fi

22